

УДК 347.751 (477)

Турчак Ірина Олександрівна,
кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри цивільного права і процесу
Івано-Франківського університету права
імені Короля Данила Галицького

ОСОБЛИВОСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ ТА НЕНАЛЕЖНЕ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ ПОСТАВКИ

У статті досліджуються умови та підстави відповідальності за невиконання та неналежне виконання договору поставки. Визначено види порушень та форми цивільно-правової відповідальності за невиконання та неналежне виконання сторонами зобов'язань з поставки.

Ключові слова: відповідальність, шкода, збитки, неустойка, непоставка, недопоставка.

Постановка проблеми. З прийняттям Цивільного та Господарського кодексів України більш повно регулюються відносини у сфері виконання договірних зобов'язань. Проте виконання договорів, які укладаються при здійсненні господарської діяльності, має характерні особливості. Норми ж Цивільного та Господарського кодексів не завжди коректно врегульовують окремі аспекти господарських договірних відносин, існують певні розбіжності та неточності (в тому числі, питання правового регулювання договірної відповідальності). Зокрема, норми, які регулюють договірну відповідальність за договором поставки, потребують уточнення та уніфікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань цивільно-правової відповідальності присвятили свої наукові праці Б.С. Антімонов, О.С. Юффе, З.Г. Крилова, Н.С. Малєїн, В.Ф. Яковлев. В процесі розвитку правової науки та вдосконаленням договірних форм правовідносин, дослідження питань договірної відповідальності здійснили М.И. Брагинский, В.А. Васильєва, В.В. Витрянский, І.О.Дзера, В.В.Луць, Є.О. Харитонов, а також Т.С. Ківалова, С.І.Шимон. Проте, тема відповідальності за договором поставки залишається актуальною і потребує детального вивчення з метою вдосконалення існуючого правового регулювання у цій сфері.

Постановка завдання. Отже, метою цієї наукової статті є аналіз існуючих науково-теоретичних позицій щодо проблеми припинення цивільно-правових договорів з метою узагальнення та класифікації підстав їх припинення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Настання цивільно-правової відповідальності відбувається лише за наявності певних умов. Умовами відповідальності зазвичай називають ті обставини, від наявності чи відсутності яких залежить настання чи ненастання цивільно-правової відповідальності.

Умови відповідальності часто ототожнюють з підставами відповідальності, хоч вони нерівнозначні [6, с. 12]. Якщо умови відповідальності дозволяють дати відповідь на питання: чи наступить цивільна відповідальність за наявності вказаних у законі обставин, то підстави відповідальності дозволяють визначити за що, за які саме правопорушення

встановлена законом відповідальність. Наприклад, чи настає відповідальність за порушення вимог про тару чи упаковку продукції або за поставку недоброякісної продукції. Підстави тут різні, неоднаковий обсяг відповідальності, а умови в обидвох випадках співпадають.

Безспірним є те, що для настання цивільно-правової відповідальності необхідно настання таких умов як: 1) протиправність поведінки особи, тобто невідповідність її вимогам закону, планового акту, договору (порушення умов договору); 2) матеріальна шкода (збитки); 3) наявність причинного зв'язку між протиправною поведінкою і негативним результатом; 4) вина.

Отже, під умовами відповідальності слід розуміти встановлені законом передумови настання відповідальності, а під підставами – передбачені в законі конкретні правопорушення, за які встановлюється та чи інша міра відповідальності.

Наявність шкоди є другою обов'язковою умовою цивільної відповідальності. Оскільки у юридичній літературі і у правозатосовчій практиці зустрічаються поняття «шкода» і «збитки», важливо визначити їх співвідношення.

В юридичній літературі зустрічається визначення збитків як грошового виразу майнової шкоди, яка спричинена неправомірними діями однієї особи майну іншої. Проте, таким визначенням не охоплюються випадки, коли порушення боржником договірної обов'язку не спричинило шкоди майну кредитора, але позбавило його можливості одержати доходи, на які він розраховував. З іншого боку, Н.С. Малєїн під шкодою, спричиненою невиконанням зобов'язання, пропонує розуміти «порушення майнового інтересу, виражене у грошовій формі, у формі збитків» [7, с. 91]. При такому підході поняття «шкода» і «збитки» ототожнюються, але лише стосовно грошового виразу. Загалом, поняття «шкода» видається ширшим, ніж поняття «збитки».

Як зазначає Т.С. Ківалова, підстави виникнення обов'язку відшкодувати шкоду за сучасним цивільним законодавством є категорією настільки широкою, що деякою мірою охоплюють і випадки невиконання або неналежного виконання договірної зобов'язання (наприклад, коли йдеться про відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт або послуг). Разом з тим, не кожен випадок виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди слід розглядати як відповідальність, оскільки, як впливає з ч.2 ст. 11 ЦК України, підставою виникнення прав та обов'язків між суб'єктами цивільного права є завдання майнової (матеріальної) та моральної шкоди потерпілому [4, с. 39; 5, с. 262].

Наступною необхідною умовою цивільно-правової відповідальності є наявність безпосереднього причинного зв'язку між протиправною поведінкою правопорушника і збитками потерпілої сторони. Безумовним є те, що особа, яка допустила порушення суб'єктивного цивільного права, може нести відповідальність лише за наслідки, спричинені саме цим порушенням. Інакше кажучи, однією з умов відповідальності є наявність причинного зв'язку між правопорушенням і негативними наслідками, які наступили. Причинний зв'язок між порушенням зобов'язань і викликаними ними негативними наслідками підлягає встановленню судом і набуває правового значення лише у випадку застосування такої форми відповідальності, як відшкодування збитків. При стягненні неустойки кредитор досить підтвердити відповідними доказами лише сам факт невиконання чи неналежного виконання зобов'язання боржником [1, с. 84].

За загальним правилом, необхідною умовою для притягнення боржника до відповідальності за порушення зобов'язання є вина боржника. Наявність цієї умови безпосередньо впливає із змісту статті 614 ЦК, де вказується, що особа, яка порушила

зобов'язання, несе відповідальність за наявності вини (умисел або необережність), крім випадків, коли законом або договором передбачено інші підстави відповідальності. Найбільш поширеним є визначення поняття вини як психічного ставлення особи до здійснюваної поведінки і її наслідків [12, с. 297]. Вина проявляється у формі умислу чи необережності до своєї протиправної дії чи бездіяльності та її результатів.

Особа визнається невинуватою, якщо вона доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів для належного виконання зобов'язання. Відсутність своєї вини доводить особа, яка порушила зобов'язання. Укладена заздалегідь угода щодо усунення чи обмеження відповідальності за умисне порушення зобов'язання є нікчемною. Весь тягар по доведенню відсутності вини покладається на сторону, що порушила зобов'язання. Таке положення розкриває суть принципу презумпції вини боржника в цивільно-правовому зобов'язанні, хоча факт правопорушення і розмір збитків повинен доводити кредитор [2, с. 136].

Загальною формою відповідальності за невиконання або неналежне виконання договору є відшкодування збитків. Збитки – це грошове вираження шкоди. Вони підлягають відшкодуванню у разі неможливості, недоцільності або відмови потерпілого від відшкодування шкоди в натурі [3, с. 22]

Відповідно до статті 21 ЦК, особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування. Збитками вважаються: 1) втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки); 2) доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода).

Збитки відшкодовуються у повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування у меншому або більшому розмірі.

Якщо особа, що порушила право, одержала завдяки цьому доходи, то розмір збитків, які відшкодовуються потерпілій особі у зв'язку з неодержанням нею доходів, не може бути меншим від тих доходів, що їх одержав порушник права.

Згідно з частиною другою статті 22 ЦК України збитками є: втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки); доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода). Отже, ЦК України включає до складу збитків не тільки витрати, які особа зробила, а і ті, що вона мусить зробити для відновлення свого порушеного права. Положення ч. 1 ст. 23 ЦК України, згідно з якою особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав, не можна розуміти таким чином, що особа має право на відшкодування моральної шкоди в будь-якому випадку, коли її права порушуються, оскільки ЦК України містить численні норми, якими передбачаються випадки, допускається відшкодування моральної шкоди. Так само і припис п. 4 ч. 1 ст. 611 ЦК України про відшкодування моральної шкоди не означає, що відшкодування моральної шкоди допускається у будь-якому випадку порушення зобов'язання. Отже, моральна шкода підлягає відшкодуванню лише у випадках, встановлених законом.

Проблемним є питання визначення розміру збитків, завданих порушенням. Це викликано відсутністю розроблених і апробованих методик щодо підрахунку збитків, які могли б служити основою обґрунтування вимог про їх стягнення. Слід зазначити, що на практиці виникають складнощі з доведенням упущеної вигоди, яка є складовою збитків.

Так, відповідно до ЦК України, розмір упущеної вигоди може визначатись, зокрема, залежно від доходів, які отримала особа, що порушила право. При цьому розмір упущеної вигоди не може бути меншим від таких доходів.

Пропонується також до збитків покупця віднести відсотки за кредит на попередню оплату продукції, обчислювані з дня невиконання договору поставки, а також відсотки за кредит, взятий на покупку товару, аналогічного непоставленому у разі правомірної відмови покупця від виконання договору поставки.

Крім відшкодування збитків, цивільно-правова відповідальність, яка настає за невиконання чи неналежне виконання договору поставки, передбачає сплату неустойки (штрафу, пені).

Згідно з ч. 2 ст. 551 ЦК України, якщо предметом неустойки є грошова сума, її розмір встановлюється договором або актом цивільного законодавства. Розмір неустойки, встановлений законом, може бути збільшений у договорі. Тобто, відповідно до вимог чинного законодавства, сторони в договорі можуть відступити від положень актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд. У зв'язку з цим, встановлена сторонами у договорі відповідальність за прострочення виконання зобов'язання у більшому розмірі не суперечить матеріальному праву України та, відповідно, не тягне за собою правових наслідків у вигляді визнання угоди недійсною.

Невиконання та неналежне виконання зобов'язань за договором поставки має певні особливості і може відбутися внаслідок порушення зобов'язань як постачальником, так і покупцем.

Враховуючи, що до прийняття кодифікованих актів відповідальність за порушення договору поставки детально регламентувалась Положеннями про поставки, які продовжують діяти та можуть використовуватись сторонами, вважається за необхідне визначити можливість застосування цивільної відповідальності за різні порушення договірних зобов'язань. Як уже зазначалося, головним обов'язком постачальника за договором поставки є передача ним покупцеві певної кількості продукції в обумовлений строк поставки. Постачальник порушує цей обов'язок, якщо він в установлений строк: а) взагалі не поставляє продукцію покупцеві (одержувачеві) або б) поставляє її в меншій кількості, ніж це передбачено договором. У першому випадку говорять про непоставку або прострочення поставки, в другому – про недопоставку продукції.

Таким чином, прострочення поставки – це невиконання зобов'язання в обумовлений договором строк поставки, це відсутність будь-якого виконання, тобто протиправна бездіяльність постачальника. Недопоставка продукції є неналежним виконанням договору поставки. Це – поставка продукції в обумовлений договором частковий строк, тобто виконання договору, але неповне, недостатнє, оскільки продукції поставляється менше від встановленої норми на певний здавальний період.

Прострочення поставки і недопоставка – це однотипні правопорушення. Якщо простроченням поставки вважати повне невиконання договірної зобов'язання в строк, то недопоставка є частковим невиконанням зобов'язання у встановлений договором окремий строк поставки. При недопоставці постачальник знаходиться в простроченні щодо тієї частини продукції, яка недопоставлена до обумовленого строку виконання. Тому, при недопоставці (як і при простроченні поставки) постачальник несе відповідальність не за дію (часткове виконання), а за протиправну бездіяльність. Крім того, в законі передбачено однакову відповідальність як за прострочення поставки, так і за недопоставку продукції і товарів. Недопоставка або прострочення поставки можуть бути результатом поставки продукції неналежної якості, некомплектної, а також не маркованої чи неналежно

маркованої продукції. Відповідно до пп. 41 – 44 Положення про поставки продукції та пп. 34 – 37 Положення про поставки товарів, не прийнята покупцем продукція (товари) неналежної якості, некомплектна, а також немаркована або неналежно маркована продукція в рахунок виконання зобов'язання за договором не зараховується і, якщо покупець не відмовився від її заміни, підлягає заміні доброякісною і належно маркованою продукцією у поточному періоді поставки або в інший строк, погоджений сторонами. І хоч у зазначених випадках постачальник відповідає за поставку продукції з недоліками, це не звільняє його від відповідальності за прострочення цієї продукції, якщо протягом поточного періоду поставки продукція з недоліками не буде замінена іншою продукцією, яка б відповідала умовам договору про якість, комплектність чи маркування. Усі випадки порушення вимог до якості продукції та товарів, закріплених у стандартах, технічних умовах чи договорах, охоплюються загальним поняттям «неналежної якості». Як родове поняття, воно об'єднує різні види порушень при поставках: 1) продукції (товарів), які не відповідають за якістю стандартам, технічним умовам, іншій документації, зразкам (еталонам) чи умовам договору; 2) продукції (товарів) з виробничими недоліками (дефектами), які можна ліквідувати на місці у покупця; 3) продукції (товарів) нижчого сорту, ніж вказано у документі, який засвідчує якість продукції.

Перші два види порушень складають групу, у якій йдеться про поставку недоброякісної продукції, яку або взагалі не можна використовувати, або – тільки після переробки, усунення дефектів, або – за іншим призначенням. Третій вид порушень стосується іншої продукції неналежної якості. Така продукція є доброякісною (тому вона може бути використана, в тому числі і за прямим призначенням).

Продукція повинна поставлятися комплектно (п. 42 Положення про поставки продукції; п. 35 Положення про поставки товарів) відповідно до вимог стандартів, технічних умов чи преїскурантів або договору. У договорі може бути передбачено поставку продукції з додатковими до комплекту виробами (частинами) або без окремих непотрібних покупцю виробів (частин), які входять в комплект. За порушення умов комплектності продукції (товарів) постачальник (виготовлювач) несе таку ж відповідальність, як і при поставці неякісної продукції.

За поставку всупереч вимогам стандартів, технічних умов чи договору продукції без тари чи упаковки або в неналежній тарі чи упаковці, а також за поставку продукції без застосування засобів пакування в тих випадках, коли постачальник відповідно до чинних правил чи договору зобов'язаний відвантажувати продукцію з застосуванням цих засобів, постачальник сплачує покупцю штраф.

З метою правильного і однакового застосування законодавства при вирішенні спорів, пов'язаних з поставкою продукції виробничо-технічного призначення та товарів народного споживання неналежної якості, президія Вищого арбітражного суду України (в наш час – Вищого господарського суду України) дала роз'яснення «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з поставкою продукції виробничо-технічного призначення та товарів народного споживання неналежної якості та некомплектних» від 12 листопада 1993 р. 01-6/1203 [9]. У своєму роз'ясненні Вищий арбітражний суд деталізував окремі положення про відповідальність за поставку неякісної та некомплектної продукції. Так, Положенням «Про поставки продукції і товарів за поставки продукції неналежної якості, некомплектної або в неналежній тарі (упаковці)» встановлена майнова відповідальність у вигляді штрафу. Ці санкції господарський суд може застосовувати тільки за порушення обов'язків за договором поставки.

Положеннями про поставки продукції і товарів передбачено, що відповідальність за поставку продукції і товарів неналежної якості може бути покладена як на постачальника, так і на виготовлювача, який не є постачальником за договором відносно одержувача. Однак, якщо за договором поставки виготовлювач, який не є поставщиком для одержувача, здійснив за вказівкою свого покупця транзитне відвантаження продукції, то на такого виготовлювача за позовом одержувача може бути покладена відповідальність за поставку продукції неналежної якості за умови наявності договору між одержувачем та покупцем виготовлювача. У випадку відвантаження продукції без такого договору виготовлювач не може нести відповідальність перед одержувачем, який встановив їх неналежну якість.

Чинне законодавство не передбачає будь-яких обмежень відповідальності сторін за договором поставки. Отже, у випадках невиконання або неналежного виконання умов договору кожна із сторін має право вимагати від свого контрагента, який не виконав або неналежно виконав зобов'язання, сплати неустойки і відшкодування завданих цим збитків.

При цьому, слід мати на увазі (ст.624 ЦК), що у випадку, якщо за порушення зобов'язання встановлено неустойку, то вона підлягає стягненню у повному розмірі, незалежно від відшкодування збитків. Проте, договором може бути встановлено або обов'язок відшкодувати збитки лише в тій частині, в якій вони не покриті неустойкою, або стягнення неустойки без права на відшкодування збитків, або можливість за вибором кредитора стягнення неустойки чи відшкодування збитків.

Що ж до договору поставки, то якщо інше не передбачене договором, за невиконання або неналежне виконання зобов'язання до винної сторони застосовується залікова неустойка, крім випадків поставки товарів неналежної якості або некомплектних та недопоставки чи прострочення поставки товарів. (п. 74 Положення про поставки продукції; п. 65 Положення про поставки товарів).

У визначенні обсягу майнової відповідальності цивільне законодавство ґрунтується на принципі повного відшкодування збитків. Зазначений принцип застосовується щодо усіх випадків порушення зобов'язання, тобто, недопоставки, прострочення поставки товарів, поставки товарів неналежної якості або некомплектних, необґрунтованого ухилення від їх оплати, односторонньої відмови від одержання товарів, поставка яких передбачена договором. При цьому, сплата неустойки (штрафу, пені) і відшкодування збитків, завданих неналежним виконанням зобов'язання, не звільняють боржника від виконання зобов'язання в натурі, крім випадків, коли на це є згода покупця.

Умовою відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язання, у тому числі у вигляді відшкодування збитків, є вина боржника. Таким чином, у разі заподіяння збитків боржник може бути звільненим від цієї відповідальності, якщо він доведе відсутність своєї вини у порушенні зобов'язання.

Застосування принципу вини, як умови відповідальності за порушення зобов'язання, пов'язане також із необхідністю з'ясування таких обставин, як вина кредитора або вина обох сторін. Зокрема, господарський суд зменшує розмір належних до відшкодування збитків, якщо кредитор умисно або з необережності сприяв збільшенню їх розміру або не вжив заходів до їх зменшення. У випадках посилення боржника на ці обставини обов'язок їх доведення покладено на боржника. У випадку, коли позивачеві заподіяні збитки з вини декількох постачальників, кожний з них несе відповідальність виходячи з того, в якій мірі невиконання ним свого зобов'язання спричинило збитки кредитора. Якщо невиконання зобов'язання вплинуло на виникнення збитків у рівній мірі,

то заподіяні збитки слід віднести на кожного з несправних контрагентів у рівних частках, а не пропорційно обсягу або сумі невиконаного зобов'язання [10].

Підприємство планує свою діяльність, у тому числі одержання прибутку (доходу), на певний період своєї господарської діяльності, враховуючи укладені ним договори на одержання продукції (товарів), матеріалів, сировини тощо та договори на реалізацію ним готової продукції (товарів), надання послуг. Таким чином, якщо постачальник не виконав свого зобов'язання щодо поставки продукції (товарів), матеріалів та сировини у встановлений договором строк, у зв'язку з чим покупець у запланованому періоді не одержав прибуток (доход), завдані цим збитки підлягають відшкодуванню незалежно від того, що у наступному періоді постачальник поповнив недопоставлену продукцію і від цього, але вже за межами запланованого періоду, підприємство одержало прибуток.

Прострочення оплати в сучасних економічних умовах є одним із найпоширеніших порушень виконання договорів і, зокрема, виконання договору поставки. Відповідальність покупця у випадку порушення ним зобов'язань з оплати визначається на основі чинного законодавства, зокрема Закону України «Про відповідальність за невиконання грошових зобов'язань» [8]. Крім того, питання майнової відповідальності при невиконанні чи неналежному виконанні грошових зобов'язань деталізовано у роз'ясненні Вишого арбітражного суду України «Про деякі питання практики застосування майнової відповідальності за невиконання чи неналежне виконання грошових зобов'язань» [11].

Висновки. Таким чином, відповідно до чинного законодавства та правозастосовчої практики, за невиконання або неналежне виконання договору поставки може бути передбачена наступна відповідальність: відшкодування збитків, сплата (неустойки – пені, штрафу). Цивільний Кодекс України містить найбільш повне поняття збитків та включає до їх складу не тільки витрати, які особа зробила, а і ті, що вона мусить зробити для відновлення свого порушеного права.

Такі категорії, як «збитки», «неустойка», «штраф», «пеня» регулюються нормами Цивільного кодексу та Господарського кодексу України. Тому у господарських відносинах слід враховувати спеціальні вимоги господарського законодавства. При цьому, враховуючи, що норми Цивільного та Господарського кодексу України співвідносяться як загальне та часткове, доцільним видається їх уніфікувати. Окреслене коло питань потребує продовження теоретичних досліджень та узагальнення правозастосовної практики.

Список використаних джерел

1. Антимонов Б. С. Основания договорной ответственности социалистических организаций / Б. С. Антимонов. – М.: Госюриздат, 1962. –184 с.
2. Васильєва В. А. Правове регулювання відносин за договором консигнації: дис. канд. юр. наук.: 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / В.А. Васильєва. – Івано-Франківськ: 2000. – 260 с.
3. Кanzaфарова І. С. Теоретичні основи цивільно-правової відповідальності в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / І. С. Кanzaфарова. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького, 2007 – 36 с.
4. Ківалова Т.С. Проблемні питання визначення підстав виникнення зобов'язань відшкодування шкоди за цивільним законодавством України / Т. С. Ківалова // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. – 2008. – вип. 43. – С. 36-42.

5. Ківалова Т.С. До визначення сутності підстав виникнення зобов'язань відшкодування шкоди за цивільним законодавством України / Т. С. Ківалова // Правове життя сучасної України: Всеукраїнська наук. конф., 18-19 квітня 2008 р. : тези доп.: м. Одеса, 2008. – С. 261-262.
6. Крылова З. Г. Ответственность по договору поставки / З. Г. Крылова. – М.: Юрид. л-ра, 1987. – 111 с.
7. Малейн Н. С. Имущественная ответственность в хозяйственных отношениях / Н.С. Малейн. – М.: Наука, 1968. – 207 с.
8. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. № 543/96-ВР // Відомості Верховної Ради. – 1997. – № 5. – С. 28.
9. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з поставкою продукції виробничо-технічного призначення та товарів народного споживання неналежної якості та некомплектних: Роз'яснення Вищого арбітражного суду від 12 листопада 1993 року 01-6/1203 // Право України. – 1994. – № 9. – С. 46–48.
10. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з відшкодуванням збитків, завданих невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань за договором поставки: Роз'яснення Президії Вищого арбітражного суду України від 30 березня 1995 р. №02-5/218 // Право України. – 1995. – № 9–10. – С. 57–60.
11. Про деякі питання практики застосування майнової відповідальності за невиконання чи неналежне виконання грошових зобов'язань: роз'яснення Вищого арбітражного суду України // Збірник рішень та арбітражної практики Вищого Арбітражного суду України. – 1994. – № 2.
12. Яковлев В.Ф. Гражданско-правовое регулирование имущественных отношений / В.Ф. Яковлев. – Свердловск, 1972. – 194 с.

Турчак І. О. Особенности ответственности за неисполнение и ненадлежащее исполнение договора поставки

В статье исследуются условия и основания ответственности за неисполнение и ненадлежащее исполнение договора поставки. Определены виды нарушений и формы гражданско-правовой ответственности за неисполнение и ненадлежащее исполнение сторонами обязательств по поставке.

Ключевые слова: *ответственность, ущерб, убытки, неустойка, непоставка, недоставка.*

Turchak I. O. Particular responsibility for of the non-fulfillment and inappropriate fulfillment of the supply contract

The article researches the conditions and foundations of responsibility for non-fulfillment and inappropriate fulfillment of the supply contract. Kinds of violations and forms of civil and legal responsibility for the non-fulfillment and inappropriate fulfillment of the supply contract obligations by the parties are defined.

Key words: *responsibility, harm, damage, forfeit, non-delivery, short delivery.*

